... ‎گەڕانی خوێنەر بەشوێن شتەکاندا محەمەد حیکمەت

‎چ کتێبێك بەر بوون و ماهیەتی بیرکردنەوە و تێگەشتنی من دەکەوێت؟ لەگەڵ پرسیارێکی وادا؛ هەوڵێکی کاك موحسین ئەدیب، بەنموونە "دادگایی کردنی جەلاد، دادگایی کردنی عەدالەت-هەوڵێك بۆ پێناسەکردنەوەی چەمکی عەدالەت لە رۆمانی"شاری مۆسیقارە سپییەکان"دا.
‎چەن سەرنجێکی ریالیستیی و دادوەرانە، لەگەڵ چەمکی عەدالەت و هەوڵێکی سیزیفییانەی کاك موحسین ئەدیب.
‎لەنێوان رۆمانی "شاری مۆسیقارە سپییەکان"ی بەختیار عەلیی و کتێبی "دادگایی کردنی جەلاد-دادگایی کردنی عەدالەت، هەوڵێك بۆ پێناسەکردنەوەی چەمکی عەدالەت لە رۆمانی "شاری مۆسیقارە سپییەکان"دا: کە لێکۆڵینەوەیەکە لەسەر هەمان رۆمان، لەنوسینی کاك موحسین ئەدیبەوەیە.

‎نامەوێت زۆر و بۆر خوێندنەوە و تێگەشتنێك پێشبخەم، هاوکات نامەوێت لەشەرقەوە بیبەم بۆغەرب؛ ئەوەی هەیە چەن گەڕانێکە لەنێو پەڕەکاندا، لەناو دونیایی نوسیندا. زۆرن ئەو کتێبانەی لەناو مەنگەنە چۆڵوەۆڵەکاندا دەڕزێن و خوێنەر وەك دەروو□شێك بێبەش دەبێت لەجۆرێك عیشق کە بۆدونیای سەردەمی خۆی هەیەتی. کتێب زۆرن کەلەسەر بیرەوەریی، یاداشت، لەبەرگرتنەوەی دەقێکی ئۆرجیناڵ نوسرابن، بەڵام کەمن بتوانن لەپاڵ دەقە ئۆرجیناڵەکەدا هەڵگری شوناس و واتاسازییەکی نوێتر بێت؛ بۆ نموونە چەندێك ئەو لێکۆڵینەوەی دەنوسرێت توانای تێپەڕاندنی دەقە ئۆرجیناڵ(شاری مۆسیقارە سپییەکان)ەکەی هەیە؟ دەکرێت ئەوەی دەنوسرێت سنورێکی فراوانتر و قوڵاییەکی زیاتر لەدەقە ئۆرجیناڵە بڕوات، کتێبی"دادگایی کردنی جەلاد-دادگایی کردنی عەدالەت، هەوڵێك بۆ پێناسەکردنەوەی چەمکی عەدالەت لەرۆمانی"شاری مۆسیقارە سپییەکان"دا لەنێو ئەو بێسنورییەدا جێ دەگرێت، بەوەی هەڵگریی خوێندنەوەو ناساندنێکی فراوانتر و قوڵترە بۆ هەندێك "چەمك، واتا، تێز" هاوکات؛ ئەمەش لەگرنگیی دەقە ئۆرجیناڵ(شاری مۆسیقارە سپییەکان)ەکە کەمناکاتەوە.

‎ئەوەی زیاتر واتایەکی نوێ و ریالیستییانەی هەیە؛ رەفتارە لەگەڵ چەمکی"عەدالەت"دا، بەجۆرێك لەنێوان جەلادێك و مەزڵومێك عەدالەت لەدەقە ئۆرجیناڵ(شاری مۆسیقارە سپییەکان)ەکەدا هەڵگریی رۆحێتی

دادگایی و تۆڵەکردنەوەیە، بەمانایەك لەماناکان؛ عەدالەت شکانی غروریی جەلادە بەزەلیلیی! ئەمەش بینینی چەمکەکانە وەك ئەوەی کەهەیە، پرسیار ئەوەیە؛ ئایا ماهیەت و کاری عەدالەت وایە؟ لەمێنتاڵێتی خۆیدا؛ "عەدالەت لەوەرگرتنەوەی خوێندا دەبینرا، گەر خێڵێك کەسێکی لەخێڵ یان بنەماڵەیك بکوشتایە، یان کەسێکیان لەتۆڵە و ماف وەرگرتنەوەدا دەکوشت یان ژنێك! کە لەپەراوێزی کێشەکەدایە وەك سوڵحی خوێن دەدرا بەیەکێك لە ئەندامانی ئەو بنەماڵەیەی کە ئەندامێکیان کوژراوە." رۆماننوسێکی گەورەی وەك بەختیار عەلیی لەگەڵ خودی ئەو چەمکانە هەڵگریی شوناسێ نوێتر نییە و چەند رەخنێی لێو چەمکانەش گرتبێت، هێشتا لە دەرەوەی چەمکەکانەوەیە و نەگەیشتوە بەناوکی چەمکەکان، ئیشکال لەوەدایە ئەدەبیاتی ناوچەکە ئەو چەمکانەی لەو کولتوورەوە وەرگرتووە بۆ هیچ دەرگیر بونێك لەگەڵ واتاسازیی نوێدا. رۆماننوسێکی گەورەی وەك بەختیار عەلیی-ش بێبەش نییە لەم ئیشکالە، بەو پێناسە باوەی هەیەتی خۆی لێ دانەماڵیوە بەتەواوەتیی و تاڕادەیەك لەگەڵی رۆیشتوە. کاك موحسین مەیلێکی وای هەیە، بۆ پێناسەکرنەوە و ناساندنێکی کامڵتر و داماڵینی ئەو جۆرە کولتوورە لەم چەمکانە.

یەکێك لەو رەخنانەی لە دونیابینیی و فیکر و ئەدەبیاتی "بەختیار عەلیی"دا جێگەی تەعەجوب و رەخنە لێگرتنێ؛ ئەو دونیابینییە باوەیە بۆ چەمك و تێزەکان کە هەیەتی، بەڵام لەم کتێبەی کا موحسین-دا ئەو خوێندنەوە و دونیابینییە تێپەڕدەکرێت، تا ئاستێك، عەدالەت لەوەدا نییە، جەلادێك وەك ئەوەی بکوژ بووە بکوژرێتەوە، بەجۆرێك مومارەسەی تێگەشتنێکی وادەکات، رۆیشتنە بەناو هەناوی چەمکی عەدالەتدا: بەوەی شوناس و هاوسەنگییە لەگەڵ چەمکی لێبوردەیی. ئێستا ئەوەی دەمەوێت لەنێوان رۆمانی"شاری مۆسیقارە سپییەکانی بەختیار عەلیی، کتێبی "دادگاییکردنی جەلاد-دادگایی کردنی عەدالەت"دا کە هەوڵێکی کاك موحسین ئەدیبە، بەراوردی بکەم: چەمکی مەرگدۆستیی و ژیاندۆستیی و هیومانیزمییە.

لای رۆماننوسێکی وەك بەختیار عەلیی ئەو چەمکەی لە خولانەوەدایە، چەمکی عەدالەتە بە رۆحێتی مەرگدۆستیی و دادگاییەکی تۆڵەسێن، هاوکات کە تێگەشتنێکە لەگەڵ دەرەوەی چەمکی عەدالەت، وەك چۆن جەلاد هەڵگریی جەلادبوونە، ئاوەهاش لەبەرامبەر عەدالەتتدا گیرۆدەیە بە کوشتن، لێرەدا عەدالەت سوڕانەوەیە بەدەوری پاراستنی حەقی ئینسانی غەدر لێکراو و جەنگاوەرێکی تینو بەتۆڵە، ئەمەش دیدێکە لە مەجەڕای مێژوودا هاتووە و دادگا و عەدالەت ماتەوزەی لێوەردەگرن.

بەڵام لەلای کاك موحسین رۆیشتنە بەناو تاریکایی و هەناوی چەمکی عەدالەتدا، پرسیاری گەورە لەم هەوڵەی کاك موحسین ئەدیبدا، گەڕانە بەدوای ناوکی عەدالەت، گەڕانە لەگەڵ چەمکی لێبوردەیی وەك ناوکی عەدالەت لەپەیوەندییدا بەژیانەوە، بە پێچەوانەی بەختیار عەلیی، عەدالەت لای کاك موحسین رەفتارە لەگەڵ ژیاندۆستیی و لێخۆشبون و لێبوردەیی.

ئەم هەوڵەی کاك موحسین دەگات بەجۆرێك رۆحانییەت کە هاوتەریبە لەگەڵ ژیان و دونیا دا ، لەبەرئەوە دەبینین مامەڵەکردنێکی ئێهاوا لەگەڵ رۆحانییەت و دونیا و ژیان، ناچارە مامەڵە لەگەڵ بۆچونێك بکات، چەندە سەروکاریی لەگەڵ فەلسەفەی مەرگ و مردن هەیە، هێندە لەپەیوەندییدایە بەژیان و هیومانیزمەوە کە خۆی لەکاراکتەرێکی وەك “دالای لاما” دەبینێتەوە کە بەدوای ماناکانی ژیانەوەیە، بەردەوام رێی جەنگاوەرێك دەبینێت لەبەرامبەر مردندا لەبەرخود دایە.
روونتر بڵێیت: “دەلای لاما عەدالەت لەکوشتندا نابینێت، کوشتن و مردنێك لەپێناو هاوسەنگکردنەوەی جەلادێك و مەزڵومێك، ئەمەش واتادانە بەپەیوەندیی لەگەڵ مردن و مەرگدۆستییدا”.
هەمان دیدیش لای بەختیار عەلیی ئامادەیە، هاوکات هیچ پاساوێك بۆ کوشتن نییە.
هەروەك “دەلای لاما” دەڵێت: “دەشێ کوشتنی سەگێك سیستمی جیهانی سەراوژێر بکات”. ئەوەی کاك موحسین کاری لەسەر دەکات؟ ئەم دنیابینیی و تێگەشتنەیە.

گۆشەیەکی دیکە کە جێگای گرنگییە لەم کتێبەدا؛ مامەڵەیەکی تایبەت و فراوانە لەگەڵ چەمکی عەدالەتدا، فراوان بەواتای سەرکێشانی ئەم کتێبە بەلای فەلسەفەی گریکییدا، تایبەتیشە بەوەی تەنها مامەڵەیەکی پەتیی رووتی نییە بەلای فەلسەفە و زانستی یاسا، بەڵکو سەرکێشانییەتی بەلای کەسێتییەکی تایبەت و جیهانییدا، ئەویش “دالی لامایە” پێموابێت ئەو دیدەی کاك موحسین دادەبڕێت لەگەڵ ئەو دونیابینییەی بەسەر رۆمانی شاری مۆسیقارە سپییەکانی بەختیار عەلیی-دا هەیە، هەوڵی کاك موحسینە لەگەڵ رۆحانییەتی”دەلای لاما”دا.
لەپاڵ ئەم هەوڵەی کاك موحسیندا، فۆرم و واتادانەوەیە بەچەمکی یاسا، یاسایەك دابڕاوە لە بەراوردی روتی جەلادێك گیرۆدەبێت بە مەزڵوم بوون.

یاسا تەنها مامەڵەیەکی فیکریی و عەقڵانی رووت نییە، بەڵکو؛ هەڵگری بەرخودی رۆحانییە بۆ لێخۆش بوون، لێبوردن، پەروەردە، سنگ فراوانیی…تاد.

تا ئاستێك ياسا كارى پاراستنى مافى كوشتن نييه، زياتر سەروكارى لەگەڵ بەرهەمهێنانەوەى بەها و پەروەردە و هيومانيزمى نێوان دوو جەنگاوەرە، جەنگاوەرێك عاشق بەقيينە، لە بەرامبەر جەنگاوەرێك تينوو بە تۆڵە، بەڵكو ئاشتكردنەوەى ئەم دووجەنگاوەرەيە بەجۆرێك فێر لێبوردن بكرێن، لەگەڵ پەروەردەدا رام بكرێن.

گەر بەواتا خۆڕەكيى و باوەكەى "ياسا كارى پاراستنى مافى كوشتن بێت" ياساى ستەمكاريى"، لەم هەوڵەى كاك موحسيندا ياسايى پاراستنى مافى ژيانە، بەجۆرێك، ياسا دەرگييرە بە پارستنى شكۆى مرۆيى بوونى مرۆڤ و پاراستى جيهان، رۆحانييەتى مرۆڤ، تا ئاستێك ياسا وەك فۆرمێكى ناديار و نەبيندرا و كارى پيرۆزكردنى جيهانى ناديار و شاراوەى مرۆڤ و بونەوەرە، مرۆڤ گەر گەوزابێت لە نێوان تەپوتۆزى دڵڕەقيى و جەلادبووندا، ئێوا هێشتا وەك بوونێك نەفى ناكرێت، كارى جەلاد گەر چەپاندن بووبێت، ئەوا كارى مەزڵومێك پێيوەنديى كردنى جەلادە بەجوانيى و رووناكيى و ژيان و دونيا.

بەپێچەوانەوە ياسا لاى بەختيار وەك دەستێكى ناديار، هێندە سەروكارى بە مامەڵە و رەفتار هەيە لەگەڵ دەرەوەى مرۆڤ و بوونەوەرەكاندا، هێندە لەپێيوەنديدا نييە بە دونياى ناديار و شتە شاراوە و پەنهانەكانى مرۆڤەكان. واتە؛ لەپێيوەنديدا نييە بە رۆحانييەتى مرۆڤ؟ بەڵكو لە رەفتارى بەختيار عەليى لەگەڵ واتاكانى مەرگ، زياتر مەيلێكە بەلاى كوشتنى ماهييەت و بوونى مرۆڤ، ئەمەش دەرگييربوونە لەگەڵ ئەو دونيا باوەى لەگەڵ چەمكەكاندا هەيە.

"يەكەمين پێيوەنديى مرۆڤ بەياسا و رێسا؛ پێيوەنديى مرۆڤە بە تەرز و بانگەشە ئاسمانيى و رۆحانييەكان، ياسا پێش ئەوەى هەوڵێكى عاقلانيى و فيكريى بێت، هەوڵێكى ميثۆلۆژيى رۆحانييە."

بابەتێكى گرنگتر و پڕ بايەخى ترى ئەم كتێبە؛ ئێو چەمكێ هارمۆنيايە بەڵام چ هارمۆنيايەك؟

هارمۆنيايەك سەرلەبەرى لە نێوان خولانەوەى كاردانەوە و دژە كاردانەوە، لە پێيوەنديدايە (بەو واتايەى لاى "بەختيار عەليى" لە پێيوەنديدا بە رۆمانى ناوبراو ئامادەيە)، هەوڵى كاك موحسين ديسان خەريك بەركەوتنێكى نوێ و ژيارييە؛ بۆ جۆرێك، هارمۆنيا لە ناو گشتێك و دۆخێكى تايبەتدا، تەنها لە كاردانەوە و دژە كاردانەوە ناوەستێت، بەڵكو هەوڵدانە بۆ نەرمكردنى پێيوەنديى تاك و گشتێك كە ئامادەيە لە پانتايى پێيوەنديى تاكەكاندا.

وەك گوتم:" پاراستنى رۆحانييەت لە پێيوەنديدا بەژيانەوە، بييرهێنانەوەى ديد و دونيابينيى "دەلاى لاما"يە"

‎دیسان هارمۆنیا، لەم هەوڵەی کاك موحسین ئەدیبدا؛ بونیادنانی تۆڕێکی فراون و یەکێتییەکی فراوانە لەگەڵ مەجڕای ئومێد و لێبوردەیی و ژیان و هیومانیزمدا، بە جۆرێك هارمۆنیا لێرەدا هەڵهاتنە لە هارمۆنیایەك کە گیرۆدەی گشتێك بێت لە سەربنەمای چەپاندن و دیسپۆتیزمی مەجالە گشتییەکان بەسەر مەجالە تایبەتییەکاندا خۆی گرتبێت، هارمۆنیا لێرەدا دیدێکی گەشبینە بەوەی شتەگەلێک نابەتە بابەت و لەم شوناسەی هارمۆنیا دا شوێنێکی واناگرێت کە دژی ماناکانی ژیان بێت، هاوکات، دەسدرێژیی بۆ سەر واتاکانی ژیان وەك رێسایەکی گەردوونیی ببینێت، هارمۆنیا لێرەدا قەبڵاندنێکە واتا وەك تاوکی ژیان دەبینێت، رەفتار لەگەڵ ‎مردندا بڕاوەتەوە و خودێك لە ناو ئەم هارمۆنیایە دا رۆڵدەگێڕێت کە دەپەرژێتە سەر ژیان و دونیا.

‎هارمۆنیا لەپانتایی رۆمانی "شاری مۆسیقارە سپییەکان" لەلای بەختیار عەلیی، بییرەێنانەوەی ئازار و دەرهاویشتەی مرۆڤی ڕۆژهەڵاتییە، واتە هارمۆنیایە کە مرۆڤی ئێمە بەشێوەیەکی غەمگین و داڵشکاو و مات پیشاندەدات، بە جۆرێك پەیامی بەختیار عەلیی هێندە رووی لە رۆژئاوایە هێندە روو لە رۆژهەڵات نییە! گەر وانەبێت، خۆ مرۆڤی ئێرە ماندوە لەو جۆرە هارمۆنیا و غەمگینییە، چ پێویست دەکات دۆخێکی ئەهاوا ئاوارتە و پڕ ئازار پیشانی بونەوەرگەلێك بدرێت کە لە هەناوی ئەم گێژەڵوکەدان، دۆخێکیان بۆ نوسیتنی لەو شێوەیە خۆشکردبێت، هەم دیسان بێیتەوە هەمان بلورە و شمشاڵی کۆن کە بۆنی ستوی سوتاوی لێدێت بۆ مرۆڤی ئێرە بژەنیتەوە! ئەی کەی مرۆڤی ئێرە پێبکەنێت؟ بە جۆرێك ئەم هارمۆنیایە شتێکی تازە نییە بۆ مرۆڤی رۆژهەڵات؟ مرۆڤی ئێرە دابڕاو نییە لە ئازار و بەرخودی ژینگە و چەپاندنی مەجالە تایبەتییەکان لەلایەن گشتێکەوە کاری لەسەر گشتاندنە، مرۆڤی ئێرە بە سروشتی خۆی، بەدەرگیربوونی لەگەڵ ژینگەی ئێرە، بەو مەجەڕا مێژوویەی لێرە لە گوزەردایە، مرۆڤێکە ئازاری لێ دەتکێت، ئەو ئازارانەی بەختیار عەلیی کەوەك هارمۆنیایەك پیشانی تاکی ئێرەی دەدات، نامۆ نییە بەمرۆڤی ئێرە؟ بەڵکو ژیان لێرە ژیانکردنێکی بەردەوامە لەگەڵ ئەو هارمۆنیا و ئازارانەدا.

هارمۆنیا لەپەیوەندییدا بەزەمەن و شوێنی مرۆڤی ئێرە کە ڕۆڵی باڵ بۆ باڵندەیەك و هەوا بۆ و جود و ئاو بۆ ماسی دەگێڕێت. هارمۆنیایەك دەخوازێت چەندە لە هەوڵی پیشاندانی مرۆڤی ئێرەیە‌ بە رۆژئاوا، بە شێوەیەکی مات و کۆسکەوتو و غەمگین، دەبێت

هارمۆنیایەك بێت بەلای مرۆقی ئێرەدا، پڕ بێت لە گەشبینیی و ئومێد و ژیان. بەختیار عەلیی ئەو وێنەی پیشانی رۆژئاوا دەدات هەمان وێنەیە كە پیشانی بونەوەری ئێرەی دەدات، هەوڵی كاك موحسین لێرەوەیە، كاركردنە لەسەر ئەم رووەی هارمۆنیا بۆ مرۆقی ئێرە، گەر بەختیار عەلیی ئەو كارەی نەكردبێت، ئەوا نائاگا بێت یان بە مەبەست، زەمینەی بۆ لە دایك بوونی ئەم هەوڵەی كاك موحسین ئەدیب خۆش كردوە.

بەپێچەوانەوە لەم هەوڵەی كاك موحسین ئەدیبدا؛ هارمۆنیا پەیوەست نییە بە بیرهێنانەوەی ئازار و هارمۆنیایەكی رزیو و سواو كەكار لەسەر نۆستالیژیا و سۆزی تاكی ئێمە دەكات و بەردەوام برینەكانی دەكولێنێتەوە، هارمۆنیا لێرەدا بیربردنەوەی ئەو ئازارانەیە، بە شێوەیەك بونەوەری ئێرە بپەرژێنێ سەر ژیان، دەستی مرۆقی ئێمە دەگرێت بۆ لێخۆشبون و پاراستنی مانا و واتای ژیان، گەورەترین سزا دروستكردنەوەی جەلادە بۆ دۆخێكی هاوسەنگی رۆحانیی و بەركەوتنی لەگەڵ ئەو مەجالانەی رۆژانە توش بەركەوتن دێبێت لەگەڵ دونیادا.

هارمۆنیای بەختیار عەلیی لە نێو ئەم هارمۆنیایەدا، كاك موحسین كاری لەسەر كردوە، هارمۆنیای "ئەزمون"ە، چیتر هارمۆنیایەك نییە كاری لەسەر بكرێت، بەڵكو هارمۆنیایەك گرنگە مرۆقی ئێرە تێیدا پێبكەنێت و بەشادییەوە روو لە مرۆقی ئێرە بوەستێت. گرنگییەكی دیكەی ئەم هەوڵەی كاك موحسین ئەدیب لەپێیوەندییدا بەهارمۆنیا؛ هەبوونی ویژدانە، ئەگەر بە هارمۆنیای ویژدانیی ناوزەندی بكەم زۆر دروستە؟ پەیامی ئەم جۆرە لە هارمۆنیا بەستنەوەی پێیوەندیی و دۆخ و مەجالەكانە، لەسەر بنەمای نەرمی نواندنێكی گشگیر لە نێوان مەجالەكان(تایبەت، گشیتی). كارەكتەری ناو ئەم هارمۆنیایە لە دۆخی كاردانەوە و دژە كاردانەوەدا رێناگێڕێت؛ بەڵكو وەردەسوڕێت بۆ قبوڵكردنی مەجالەكان، جۆرێك لە پەیمانی كۆمەڵایەتیی: پابەندە بە ژیانكردنێكی پلورالیزمانێ لەگەڵ تێگەشتن، و مەجالی نەرم، وردە پێیوەندیی و جوڵەكردنی مرۆق لەكات و شوێنە سڕكراوەكان.

لە پێیوەندییدا بە هارمۆنیا، مرۆق و بونەوەر لەو هارمۆنیای كە بەختیار عەلیی خەریك بە كێشانییەتی، مرۆڤێكی پاسیڤ و كشاوەیە، بەردەوام شین دەگێڕێت،عاشق بەگریان و غەمگینییە! دەست لەئەژنۆ تەماشای رووداو و شتەكان دەكات، ناتوانێت لە ناو مۆدێرنەدا وەك بونێكی بەرگریی كار ئامادە بێت.
بەپێچەوانەوە؛ ئەو كاراكتەرەی لە نێو هارمۆنیای كاك موحسیندا رێدەگێڕێت، مرۆڤێكی كارایە، بەردەوام لەگەڵ خۆسازییدایە،

بەردەوام لە جوڵە و پەیوەندییدایە، هارمۆنیایەکی رەشبین-یش نییە، بەردەوام لەگەڵ ئاماژە مرۆییە‌کانی مۆدێرنەدا لە گەشبینی و فراوانکردنی مەجال و پەیوەندییەکانیدایە.
‎لە کۆتاییدا ئەم بۆچونەی ئێمە گرنگیی-دانێکی زیاترە بە بەختیار عەلیی و هاوارێکە لە خوێنەران کەئەم هەوڵەی کاك موحسین بکەن بەسەرەتایەکی گەشبین بۆ خوێندنەوە.

ملیۆن هەناسەی سەرکەوت تارۆ ... جەمال ساڵح

لە ڕۆژانی بیست وهەشت وبیستو نۆی مانگی شەش، لەناشقی□ی ویلایەتی تێنسیی، شانۆیی ملێۆنێک هەناسە کەلەنووسین ودەرهێنان و نواندنی سەرکەوت تارۆ بوو، وەبەهاوبەشی لەگەڵ جەستن پیتەردا تێکستی گۆرانی یەکانیشی نووسی بوو، بەزمانی ئینگلیزی نمایشکرا.
لە خانوی کڵێسایەکی خۆرئاوای ناشقی□ بینیمەوە بۆ جارێکی تر، پاش ماوەیەکی زۆر دابڕان.
شوێنەکە زۆر کۆن بوو، دیوار و زەوی جێگەکە گەواهی ئەوەی ئەدا کەلە سەدەکانی ڕابردووەوە ئەم خانوە بنیاتنراوە، بەوەی کە کلێسایەکی کۆنیش بوە، نەزانراوە کە چەند یەکشەممە لە سەدەیەکدا نوێژی تیاکراوەو چەندەها کەسی تیا تەعمید کراوە«باپتایز کراوە»؟؟
لەوە ئەچێ لەکاتی خۆیدا کرابێتە جێی پیشاندانی فیلمی سینەمایی ، دە بۆ پازدە ڕییز کورسی تیایە کە هەڵئەدرێنەوە، لەدوو بەری هۆڵەک□ ب□ □□□و□کی پلیکەدار جیاکراوەتەوە. کە جێی نزیکەی سەدو سی کەسێکی تیا ئەبێتەوە، لەبەردەم ڕیزی یەکەمیشدا بۆشایی یەک هەیە لە نزمایی دا، کە نمایشی مۆنۆدراماکەی تیا کرا.
بە ترس لە ترسدا دەستی پێکرد، لەو جێ یەی کە سەرکەوت تارۆ کە کاراکتەری سەرەکیی مۆنۆدراماکە بوو هەموو ڕووداوەکان لەدەوری ئەو ئەخولانەوە، تێدا لەناو ژووری بەندیخانەیەکدا بۆ ماوەی دە مانگ دەستبەسەر بوو. لەگەڵ کۆمەڵێک کەسی تر ولە ناشناڵتیی جیاواز، کە بە کورسی یەک ودو عارەبانەی کەسانی پێداویستی تایبەت ودارشەقێک و گۆچانێکی بچووک وێنا ئەکران کە سیمبولی پاشماوەی ئەو شەڕو کاولکاریانەی پیشان ئەدا کەلەسەدەکانی نۆزدەو بیستدا بەسەر

میللەتی کوردا هاتوون وقوربانی وێرانکاریەکانی مر□ق ل□ جێ یانەی کەپەنایان بۆ ئەم وولاتە هێناوە و لە کەسیی سەرکەوت خۆیەوە ئەمانبینین. کە دیارترینیان کاراکتەرێکی لاتینی بوو.
ئەمان بە بەهانەی پەناهێندەی نایاسایی لە ئەمریکا بوون، و سەرکەوتیش کە سەر بەووڵاتی عێراق هەژمارکراوە، بە بەهانەی تیرۆریست دەستبەسەرە.
لە گێڕانەوەکانی کاراکتەر ئەمانگێڕێتەوە ب□ ز□ندی خۆی کە کەرکووکە، و لەو دەرگا شوومەی کە چاوەڕێی هەواڵێکی خۆشی لێ ئەکات، کە جگە لە هەواڵی لابەلا بەولاوە هیچی تری لێ نایەتە ژوورەوە، ئەمانباتە ئەودەرگایەی کە هەموو ڕۆژی ماچی ئەکرد لەکاتی خوێندکاریی لە کەرکووک، کە هەمیشە بەختی باشی بۆ ئەهێنا وبە پلەی باش دەرئەچوو.
ئەیبردینەوە بۆ ژوورە ڕەشپۆشەکەی دایکی جەرگسووتاوی کە سێ کوڕی شەهیدو یەکێکی تری لە غوربەت هەنسکی چاوپێکەوتنەوەی هەڵئەکێشێ، کە ناتوانێ جارێکی تر بیبینێتەوەو باوەشی گەرمی پیا بکات، بەوئاواتە ناگات.
لە ژوری زیندانەوە هەڵمان ئەگرێت و ئەمانباتە ماڵە چۆڵەکەی خۆی کە هاوسەرە تاقەباڵەکەی و سەگە بەوەفاکەی-ڕۆز- ڕۆژانی بێ ئەمیی تەنیا باڵیی بەسەرئەبەن، کە دوو نەگبەتیی تر زەفەریان پێ ئەبات، لەلایەک ڕۆز وون ئەبێت و ئەوی تریان کەوتن وقاچ شکانی هاوسەرەکەیەتی.
پرسیارێکی کلاسیکی دەربارەی تۆمەتبارکردنی ئەم وەک تێرۆرێستێ لە بینەر ئەکات کە بەرەوڕووی بگیرانی ئەکاتەوە بە ناڕاستەوخۆیی!!
لە ترس بترازێ، ئەم لەخەم هەڵکێشراوە، خەمی خۆیەکی بەناهەق گیراوو، خەمێکی ووڵاتی کۆت وبەندکراو بە چەند ڕەهەندێکی خەڵەتێنەر لە حیزب وئایین، کەهەردوک دوو دیوی دراوێکن. خاکێکی دابەشکراو بەسەرچوار ژمارەی یەک لەیەک قەڵبتردا.
بە ڕوانینە کارە میلۆدراماکانی سەرکەوت تارۆدا بۆت دەرئەکەوێ کە نواندن لەخوێنیایە، وکوردایەتیش لە دی ئێن ئەی دا.
ئێکسسوارەکانی کەبوو بوونە دیکۆر ، وموزیک وڕوونا کی وا ئاوێتەی یەک بوو بوون، کەلەگەڵ هەموو جوڵەیەکی کاراکتەرەکەدا بینەری ڕاپێچی ئەو کەش وهەوایە ئەکرد کە لەو ساتەدا تیا ئەژیا، زیندان، ماڵەوە، دەرەوە، بەردەرگا، کەرکەوک و هی تریش.
لەکۆتاییدا پڕ بەدەم هاوار ئەکات وئەپرسێ:

بۆچی ئەم کێشانە یەک بەدوای یەکداو ڕۆژانە ڕوومان تێ ئەکات؟؟ کە تێکڕایان شۆکیان کردووم!!

ئایا من بوونەوەرێکم وەک مر□ق؟ یان نازیندووم؟ بەرد؟ ئەگەر بەردم، ئێستا کاتی تەقین□و□ل□ک شەق بوون وهاوارە لەدەست بەریەککەوتنە ئەزەلیەکان!!

بەڵام لەکاتی گیرانمدا لەقوڵایی گرتووخانەکەدا هەرگیزهەستم نەکردوە کەمر□قم. ئەی گەردەلوولی کێشەکان، هەردەم شەڕمکردوە ل□گ□□□ت، لەدووتوێی نووسینە ئەدەبیەکانمەوە، وە دۆزینەوەم بۆ نەهامەتیەکان وکێشەی دنیایەکی تر.

ئێستا کاتی ئەوە هاتوە کە ئەقڵ ئەوژیانە ڕەتکاتەوە ک□ تەنها هێز و سیاسەتی بۆگەن کۆنترۆڵی ئەکات.

ئێستا کاتی خەوی قوڵمە تا باوەش بکەم بەدایکمدا کەلەوانەیە دنیایەکی زیاترئاشتی یانەی جیاواز لەم ژیانە بێت.

دایکە؛ بۆ نەتهێشت لەبری ئێوە بمرم، بۆچی؟.. چونکە من ڕقم لەکوشتنی بەشەرە، هەموو بوونەوەرەکان یان هەرشتێ لەسەر ئەم زەوی یە، چونکە ناتوانم سنوورە دەستکردەکان بشکێنم، وە ناشتوانم لە ناو قووڵایی هیواکانم و تواناکانمدا لەناوەندی ئەم دنیایەدا نامۆبم.

ئەگەر سنوور ودەرگا داخراوەکان بمێنن بۆ هەتا هەتا، دەکەواتە لێمگەڕێن با بنووم، لێمگەڕێن با خەوێکی قووڵیی هەتا هەتایی بکەم.

سەرکەوت تارۆ بە ملیۆنێ هەناسە خۆیمان پێ دەناسێنێ، کە لەچەندەها هەوڵ تێکشکاندنی یەوە، هێشتا هەر ئەو درەختە بە پەل وپۆیە یە کە پیرەمێرد ئاسا ئەڵێ: پەڵی بەرد بۆ پەلی بەرزەو لەقەش بۆ سەر پەلی بەردار.

هەرچەندە ماوەی نمایشکردنی میلۆ دراماکە تەنها دوو ڕۆژ بوو، بەڵام ئەگەر بوار بڕەخسایە ودەستی بگیرایە، هەق وا بوو زیاتر بکرایە، بۆ ئەوەی خەڵکی زیاتر هەلی بینینیان بۆ بڕەخسایە.

لە ناخی دڵەوە پیرۆزبایی لە کاک سەرکەوت تارۆ ئەکەم، هیوای ئەوپەڕی سەرکەوتنی بۆ ئەخوازم.

دیوە شارەوەکەی پشت کوشتنی

جێگری کونسوڵی تورکیا چیە ! ...
شوانە حەسەن ئەبوبەکر

ئەگەر شیکردنەوەیەکی سیاسیانە بۆ ئەم ڕووداوەبکرێت تێدەگەین کە هەر دەست درێژیەک بەرامبەر بە سەلامەتی دیبلۆماتکار و کارمەندانی کونسڵخانەکان هەڕەشەیە بۆ سەر بەرژەوەندیە باڵاکانی خەڵکی کوردستان، بەڵام ناشکرێت سەرۆکایەتی هەرێم و حکومەت هێندە زوو تەنگەتاوبن و پێش ڕوداوەکە بکەون قەندیل تۆمەتباربکەن.

ئەگەر سەرنجبدەین لەم ڕوداوەدا دوو گریمانە هەیە!!

یەکەم : یان لەتۆڵە سەندنەوەی شەهیدانی ئەو چەند ڕۆژەی پێش ئێستا (هەڤاڵ دیار غەریب) و (هەڤاڵ سەرحەد ڤارتۆ)ی سەر بە پەکەکەیە ، (ئەگەر pkk لەپشتی بن ئەوا بکەرانی ئەم ڕوداوە نەجاتیان نابێت لە شەقامێکی بەکامێرا چاودێریکراو سەرەڕای بونی هێزێکی ئەمنی تۆکمە لەوشارە.

دووەم : یان سیناریۆی تورکیایە بۆ شەرعیەتدان بە پێشێلکاری و بەزاندنی سەروەری خاکی عێراق تا زیاتر سنورەکانی هەرێمی کوردستان ببەزێنێت و بۆمبارانی قەندیل بکات و سەرکردەکانی puk بکاتە ئامانج، لەو حاڵەتەدا بکەرانی ئەم ڕوداوە نادۆزرێنەوە و دیزە بە دەرخۆنە دەکرێت.

رۆژانە سەدان هاوڵاتی کورد شەهید دەکرێن لە بناری کورتەکی سەر بەقەزای پشدەر و برادەست و چەندین ناوچەی سنوری تر وەهەروەها ڕوداوەکە دوێنێ ئەوگەنجەی لەتورکیا ئاڵای کوردستانی هەڵدا جگە لەمانەش دیارترینیشیان بۆردومانەکەی ئەمشەوی کەمپی مەخمور بوو بەدەست تورکی فاشست کەچی یان باسناکرێت یان گرنگی ئەوتۆیان پێنادرێت لەمیدیاکانمان، ئەمەش جێگەی داخە

تورکیا دەبێت لەوە تێبگات تەنها چارەسەری دۆخی ئەمنی و ئاشتەوایی تورکیا و باکوری کوردستان ، پەیوەستە بەچارەسەر کردن کێشە جەوهەرییەکانی کورد!!

بەردەوام بونی ئەردۆغان لەسەر ئەمجۆرە سیاسەتکردنە حیاتی سیاسی بەرەو نەمان دەبات.

بەم هۆکارانەش زیاتر ڕوندەبێتەوە کە گڵۆڵەی ئەرۆغان بەرەو لێژی دەستی پێکردوە!

یەکەم : ئەمریکا بەهەی کڕینی سستەمی ئێس ٤٠٠ لەوڵاتی ڕوسیا سزای بەسەردا سەپاندوە .

دووەم : وڵاتانی ئەوروپا خەریکی میحوەربەندین لە دژی تورکیا و هاوڕای سەپاندنی سزان بەسەریدا .

سێهەم : کێشەی ناوخۆییەکانی حزبەکەی ئاکپارتی و سەرکردەکانی بەرەو پەرتەوازەی بردوون.

چوارەم :کێشەی درێژخایەن و نەگەیشتن بە ئەنجام لەگەڵ کوردانی باکور سوپای تورکیای هیلاک کردوە.

پێنجەم :دۆڕانی گەورەکەی هەڵبژاردنی شارەوانیەکان.

شەشەم:کێشەی گولەنیەکانی بەهەڵواسراوی ماوەتەوە و خۆیان بۆ دەرفەتێک مەڵاسداوە.

ڕۆژنامەنووس : شوانە حەسەن ئەبوبەکر

خلیسکانی تورکیا بۆ نێو زەلکاوی یاسای (کاتسا)ی ئەمریکا … عیماد عەلی

یاسای (کاتسا)ی ئەمریکا لە ساڵی 2017 لە دژی کوریای باکوور و ئێران و روسیا دایرشت، ئەم یاسایەش کە بە یاسای دژە نەیار و دوژمنەکانی ئەمریکا و بەکورتکراوی (کاتسا) ناسراوە، چەندین برگەی قورسی تێدایە و مامەڵەی ئەمریکا لەگەڵ ئەو وڵاتانە دیاریدەکات کە بە نەیا یان دوژمن ناوبروان و سەرەتای جێبەجێکردنی یاساکە بە سەپاندنی سزای ئابووری و سەربازی دەست پێدەکات و بە جۆرەها ڕێگەی دژایەتی قورسی تێدایە کە بە کوشتنی سارد یان لە سەرخۆی دوژمن یان نەیار ناودەبرێت.

تورکیا بە تەواوکردنی بەندی کڕینی موشەکی ئێس 400ی روسی، خۆی

خستە لیستی ئەو وڵاتانەی کە ئەو یاسایە دەیانگرێتەوە. ئەردوگان گرەوی لەسەر قسەکەی ترامپ دەکرد کە وتبووی؛ تورکیا ناچاربووە لەو رەفتارانەی و هیچ چارەسەرێکی نەدۆزیوەتەوە جگە لە پەنابردن بۆ روسیا، پاش ئەوەی ئەمریکا لە زەمانی باراك ئۆباما موشەکی پاتریۆتی پینەفرۆشتوون، بەڵام مەزەندی گرەوی ئەردۆگان شکستیهێناو لەم رۆژانەدا و پاش گەیشتنی موشەکە روسیەکەی روسیا بۆ تورکیا، ترامپ نەیتوانی تورکیا لەو یاسایە بپارێزێت و، بەوشێوەیەش توریکا خۆی لە چەقی سزاکاندا دەبینێتەوە، بۆیە ئێستا ئەردۆگان قاچی لە قوڕەخسەتەکە گیریبەستووە و نازانێت روو لەکوێ بکات؛ لەگەڵ روسیا بمێنێتەوە و تەواو لەو زەلکاوەی بەدەستی خۆی دروستیکرد نغرۆ بێت یان پەشیمان بێتەوە و ئەمەش نەك هەر قورسە بەڵکو ئەستەمە و تا رادەی مەحاڵیشە، لەبەر ئەوە هەر هەنگاوێك بۆ پێشەوە یان پاشەوە هەر زەرەری گەورەی خۆی تێدایە، بۆیە ملهوری و نەرجسیەت و زوڵم هەر ئەمەی لێدەکەوێتەوە و لەمەودوا دەردەکەوێت کە گوریسەکەی ئەردۆگان چەن کەوتێتە لێژی و ناتوانێت پییرابگات و بیگرێتەوە.

دوێنی و بە کوشتنی جێگری قونسڵگەری وبەو شێوە ئاڵۆزە و بەدەستی نادیار و بە شێوەیەکی بێوێنە و هەڵگری هەزار ئەگەر سەرەتای قورسبونی سیاسەتی دەرەوەی ئایندەی بۆ تورکیا دەرخست و دەبێت چاوەرێی هەنگاوگەلێکی ئەوتۆ بکات کە بۆ ماوەی زیاتر لە شەست ساڵە بەخۆیەوە نەیبینوە و بە ئارامی و ئاسودەیی ژیاوە وکوڵە بەنازەکەی ناتۆبووە و لە زۆر بەربەست و تەگەرە پارێزراوە. ئەمرۆش دەبێت چاوەرێ کردەوەی قورس و خلیسکانی زیاتر بێت، بۆیە هەلێکی زێرینە کە هێزە ئۆپۆزسیۆنەکانی تورکیا و بە تایبەتی کورد هەنگاوە راستو دروستەکانی خۆیان دراسەت بکەن پێش ئەوەی رەفتار بکەن و بە وردی مامەڵە لەگەڵ پێشهات و ئایندەی ئاڵۆزی تورکیادا بکەن و دەتوانن زۆرترین قازانج لە هەڵە گەورەکانی ئەردۆگان بەدەست بێنن.

تا ئەردۆگان لەم رەفتارانە و کەلەرەقی و ملهوریەی خۆی بەردەوام بێت ئەوەندە هەلی زیاتر دەخاتە بەردەست کورد کە کەلێنەکانی لەبەرچاو بگرن و لە هاوکێشە نوێکان بەکاری بێنن. ئەوەی جێگەی دڵخۆشیە هەوڵەکانی تورکیا لە خۆپاراستنی بۆ ئەوەی نەکەوێتە لیستی ئەو وڵاتانەی بە نەیاری ئەمریکا دەناسرێن و خۆی لەو یاسایە بپارێزێت شکستیهێناو، ئاواتی لەسەر ئەوە هەڵچنیبو کە یاسای کاتسا لە 2017 ئیمزا کراوە و تورکیا بۆندی کرێنی موشەکی ئیس 400ی لە 2016 ئیمزا کردووە، بەو ئەگەرەی یاساکە نایگرێتەوە و بەرپرسەکانیشی لەو هەوڵەدا بوون ئەو کەلێنە بقۆزنەوە، بەڵام

لەمەدا سەرکەوتو نەبوون، بەپرسانی ئەمریکا جەختیان لەوە کردەوە کە ئەو یاسایە تورکیاش دەگڕێتەوە و لەمەودوا دەردانەکانی زۆرتر دەبن و ئەگەر وەکو ئێران و کۆریای باکووری پێشتر مامەڵەی لەگەڵدا نەکرێت ئەوا زۆر باشتر نابێت.

پرسی کورد ..لە ناوچە کێشە لەسەرەکان دا … ئەحمەد کامەران

کورد هەمیشە لە ناوچە کێشە لەسەرەکان دا بوونەتە سووتەمەنیەکی ڕەش لەسەر دەستی هەردوو حکومەتی هەرێم و ناوەند, هەرکاتێك ئەم دوو حکومەتە کێشەیان هەبێت بەتایبەتی هەندێ کێشەی تایبەتی واتە ڕێك نەکەوتن لەسەر کۆمەڵێك بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان , ڕاستەوخۆ ناوچە کێشەلەسەرەکان و کورد لەو ناوچانەدا باجی پەرژەوەندیەکانی هەردولا دەدەن, هەروەها کورد لەو ناوچانەدا بە تایبەتی دوای ڕووداوەکانی 16 ئۆکتۆبەرەوە زۆرترین ڕووداوی ناخۆشیان ڕووبەرو دەبێتەوە کە ڕووداوەکان هاوشێوەی ڕووداوەکانی سەردەمی ڕژێمی بەعسە,وەك سووتانی دەغل و دانی کوردان و تەعریب کردن و لەگەڵ چەندین کاری تر کە لەرامبەر کوردانی ئەزیزی ئەو ئەو ناوچانە ئەنجام دەدرێت,هەروەها تێك چوونی بارودۆخی ئەمنی ئەو ناوچانەش , کە هەر لەم ماوەیەی ڕابردوودا تەقینەوەیەکی خۆکوژی ڕوویدا لە خانەقین کە چەندین قوربانی لێکەوەتەوە, کە ئەمەش بەداخەوە ناخ هەژێنە

بەڵام لێرەدا پێویستە بێ هیوا نەبین لەسەر پرسی کورد لەو ناوچانەدا بە تایبەتی کە لە ئێستادا کابینەی نۆیەمی حکومەت پێك هێنرا لەلایەن بەڕێز مەسرور بارزانی وە هەروەها هەڵبژاردنی نێچیرڤان بارزانی وەکو سەرۆکی هەرێم کە هیواخوازین کورد پێ بنێتە قۆناغێکی گەورەوە هەروەها پێویستە ئەم دوو کەسایەتیە ڕۆلی کاریگەر ببینن لە پرسی کوردا لە ناوچە کێشە لەسەرەکاندا بە هەماهەنگی لەگەل لایەنەکانی تردا لە نێویشیاندا یەکێتی نیشتمانی کوردستان کە دەنگیکی گەورەی هەیە لەو ناوچانەدا بەتایبەتی (کەرکوك) کە بەقودسی کوردستان ناسراوە , بەڵام بۆ کورد تاوە کو ئێستا وەکو دۆزەخ وایە.

لەکۆتایشدا پێویستە ئەوە بڵێم ئەگەر ئەمجارە لایەنە کوردیەکان بە تایبەتی پارتی و یەکێتی دەنگێکی یەکگورتویان نەبێت وە هەورەها خەمی ڕاستەقینەیەیان نەبێت لەو ناوچانەدا ئەوا ئەو ناوچانە بۆ کورد کۆتایی دێت.

لە شاعیری تورك (ڕوشتو ئونور)ەوە … و: نەژاد عزیز سورمێ

(1)

پوختە

کە دەمرم دایە
تەنیا ئەو تەڕایەتییەت بۆ دەمێنێتەوە ..
لە بری قەرز ،
قەساب چاک□ تەکەم دەبا
بەقاڵ باڵتۆکەم ..
بەڵام
چی لە دوای من ڕوودەدا
لە چیرۆکەکانی دڵداری
لە قەسیدەکانم ..
ئەی تۆ
چۆن بە تەنیا
□oوبەڕووی ڕۆژت دەبییەوە ؟
چۆن تەماشای
سیمای خەڵك دەکەی ؟
بە کورتی دایە
هیچ سامانێکم ،
لە عەمبارەکاندا نییە و
هیچ ژنێکیش لە ماڵەوە ..

بە ڕووتی هێنامتە دونیا و
بە ڕووتیش د□□م .

(2)

بەختیاری
من ئازاردەر نیم
من ،
وەکو هەنگم لە شانە و
وەك مەل لە هێللانەیدا
بە ئیشوکاری خۆمەوە سەرقاڵم و
لەژێر شەپقەی خۆمدا دەژیم
خەندەم ،
کە هیچ بیانوویەکی نییە
لە خۆشیان ،
بەڕێوباناندا دێ و دەچێ ..
ئەم شێتییەش ،
تا دەگاتە ئەوپەڕی شێتایەتی
لە ناخمەوە دێ ..
من لاڵ نیم تا بێدەنگ بم
وێنەی مردووان
لەم دونیایە جوانەدا .

(3)

نۆستالیژیا

دەبێ بزانی
شارە خۆشەویستەکەم
من بێ خەون ژیام
وەختی خەوتنی کرێکاران
هاڕم□ نیکەم
لە شەقام لێ دەدا ..
تۆ بۆ منی
شارە خۆشەویستەکەم
وەك دەست و چاوەکانم
شارە خۆشەویستەکەم
ئێستا ،
هەموو شتێك ئامادەیە

بەجێت بێڵم
کەشتی ئامادەیە
چارۆگەکان بۆ تەی کردنی دەریا
کراونەتەوە ..
بەڵام بۆچی
مردوو یەخەم بەرنادەن ؟

(*) ڕوشتو ئونور : شاعیری تورك (1929 ـ 1942) ماوەیەك مامۆستا و ماوەیەکی دیکە فەرمانبەر بووە لە کانگەکانی خەڵوز، وەك دەبینین بەگەنجی کۆچی دوایی کردووە ، قەسیدەکانی لە زۆربەی ئەنتۆڵۆژیاکانی شیعری تورکیدا هاتووە و بەهەند وەرگیراون.
برِوانە سایتی گۆقاری (کیکا) :
http://www.kikahmagazine.com/?p=4952

و: نەژاد عزیز سورمێ

شەپۆل … شیعر: اردلان سرفراز … وەرگێڕانی : پشکۆ ناکام

‘”””“

شیعر: اردلان سرفراز
ئاواز: فرید زولاند
گۆرانی :داریوش اقبالی

وەرگێڕانی : پشکۆ ناکام
‘”””“

من ئەو شەپۆلەم
ئارام ناگرم........
بە ئاسانی
سەری سازش نالەقێنم
هەردەم لە هات و چۆ

لەیەک شوێن ناحەوێمەوە
بێ قەرارم ....
من ، یانی سەفەر
و
چاون□ ترسی من
هەردەم ڕۆشتن
و
هەرگیز نەوەستانن
هەزاران کەنار بینین
و
نەبینین
بە پرسیارە بێ وەڵامەکان
گەیشتن

من لە تەوری دەریا
لە نەوەکانی کانیاوی
وەک لافاووم
ئازاد تر لە ئازادی
خانوی بێ خانووم

کەنار دەریا ماڵی من نیە
کۆتایی کاری من نیە
هاودەرد و یاری من نیە
کەسێ کە یاری من نەبێ
لە چاوەڕوانی من نیە

دەنگی زیندو بوون لە هاوارما
بەڵام خامۆشم
بەسەر کەنارا
کە دونیا لە بیری ئێمەیا نیە
بۆ مەرگیش
لە ماڵەوە شوێنێک نیە

ڕەوا نیە
گەر بە خامۆشی دانیشم
دڵ لە دەریا دەرهێنان
کاری ئێمە نیە

من لە تەوری دەریا
لە نەوەکانی کانیاوی
وەک لافاووم
ئازاد تر لە ئازادی
خانوی بێ خانووم

،،،،،،،،،

17/7/2019

....

با□□داr□کی غەدر لێکراو باڵە فڕە دەکا … شوان شەفیق

قیژە قیژی نەورەسەکان
گوێیان پڕکرد لە نزا
لەنجەولاری گەڵاکان
چاویان پڕ کرد لە ئاو
ماندوو بوون چۆلەکەکان
دەرناکەوێ هەتاو
تەماشاکە!
لە دەرەچەیەکەوە
ئاواز لە هەناسە قەتیسبووەکانەوە دەژەنرێ
نایبیستن کۆترە گمەگمکەرەکان.

خەندەیەک لە مۆزەخانەدا هەڵگیراوە
ڕۆژگارێک کە تیایدا دەگرین با هەڵیگرین!
لە دەروازە بە خەتێکی ڕەشی قەترانی نووسراوە
بۆ چوونە ژوورەوە بلیتی عەشق پێویستە!
چ تاریکە!
خەمگین، خەمگین
دەگرین، دەگرین
ترووسکایی تیادا نابینرێ ژیان،

چۆن پێبکەنینەوە وەک سەرەتا؟
پەرژان دەمانخاتە ژان.

گریان پیشەی ڕۆژانەیە
هەنسک هەڵکێشان کاری شەوانەیە
لێشاو لێشاوی فرمێسک سەدەی نوێ دەشواتەوە،
کێشەی خۆتە چەند ماندووی
ژیان بۆ کام ڕێگای بردووی
کرێی خەمگینیت لێ وەردەگیرێ
مووحیبەت چی بەسەرهات؟
دەتەوێ خاترتبگرێ!

باڵندەکان لەترسیاندا نییە
هاورێی مرۆڤەکان ناکەن
پەپوولەکان لە ناسکیاندا نییە
لەسەر گوڵەکان دەنیشنەوە
تاک و تەرا باڵندەیەک لەسەر دەستی مر□ڤ
مەحکووم کراوە بە زیندانی خاوەندارێتی،
بێ بەشکراوە لە ئازادی
کوا بۆ کوێ گەشتی کردووە شادی؟

هێڵنج دەدەی
لە باخچەدا پیاسە بکەی
گوڵیش بۆگەنیکردووە
ئەوەندە غەدری لێکراوە
چ ئیستاتیکایەکە!
ڕۆچوون بە درزەکانی
پەنجە قڵیشاوەکاندا.

زیڕەزیڕی نەبوونی نان
شیڕەشیڕی نەبوونی سۆز
لاف و گەزاف و پۆز
ئەی ماسک پۆش!
بە ئەسپۆن خۆمان بشۆین؟
بۆ وشکبوونەوە دەچینە بەر با
گڤەگڤی با
بەرگی حەقیقەت لا دەبا.

شەوێک … نەوزاد بەندی

شەوێک
باران
دەستم ئەگرێ و ..
ئەمبا لەگەڵ خۆی ..

ناهێڵێ
دوو کراسی دەقکراو
لەگەڵ خۆم ببەم
ناهێڵێ گۆرەوییەکەم
لە پێ بکەم ..
تەنانەت
ناهێڵێ
خواحافیزیی
لە هیچ کەسێ بکەم ..
ئەڵێ خێراکە ،
بۆ وا خاو ئەڕۆی ؟!!

ئێ تۆیش
لە گەرمەی خەوای ..
دەرگا و
پەنجەرەی ژوورەکەت ،
کڵۆم دراون ..
ناتوانم بتبینم ..
خەمم بۆ نەخۆی ..!

Nawazad
BANDY

گورگ و بەرخە سپی … گێڕینی : محەمەد بەرزی

مندالە ژێرەکان : جارێکیان لەناو لەوەڕگایەکی گەورەی پڕ لە سەوزە گیادا ، بەرخەکی خرپنی سپی زۆر پچکۆلانە لە گەڵ ڕانە مەڕەکدا دەلەوەڕان . بەڵام بەرخەکە بە دەم خواردنەوە وردە وردە ملی بە پێشەوە نا و بە تەواوی لە شوان و مەڕەکان دوور کەوتەوە و بە بێ ترس بە دوای گیای تەڕ و تازەدا دەگەڕا . پاش ماوەیەک پەڵێ گیایەکی دۆزییەوە و لە خۆشیاندا بە هەر چوار پەل سەمایدەکرد ، بەڵام نەیدەزانی زۆر لە ڕانە مەڕەکە و شوانەکەی دوور کەوتەتەوە و ئاگاداری ئەوەش نەبوو ، کە گورگێکی چاوبز لە پەنای پیرە دارێکی گەورەدا خۆی بە ماتداوە .

ساتێک بەرخەکە هەستی بەوەکرد ، کە زۆر لە مەڕەکان دوور کەوتەتەوە ، بڕیاریدا بگەڕێتەوە بۆ لایان . بەڵام کاتێک گورگە برسییە فێڵبازەکەی بینی ، کە خۆی شاردبوەوە بۆی ، زۆر شپرزە بوو ، لە ترساندا هەموو گیانی کەوتە لەرزین . جا چونکە گورگەکەی زۆر لەوەی نزیکبوو ، نەیدەتوانی ڕابکات و خۆی لە دەستی ڕزگار بکات .
بەرخەکە بە دەنگێکی پڕ لە گریانەوە بە گورگەکەی وت : (ئەوە تۆ دەتەوێت بم خۆیت ؟) … گورگەکەش بە دەموچاوێکی ترش و تاڵەوە وەڵامی دایەوە و وتی : (بەڵێ بۆ خواردنی تۆ هاتووم ، ئەی گوایە بۆچی هاتووم) .
بەرخەکە سەرلەنوێ بە گورگەکەی وت : (من ئەمڕۆ لە بەیانییەوە گیا دەخۆم ، ئێستا هەموو گەدەم پڕ پڕ بووە لە گیا ، جا تکایە تۆزێک لەسەرم ڕاوەستە ، تا گیاکە هەرسدەکەم ؟ . چونکە ئەگەر ئێستا من بخۆیت هەر وەک ئەوە وایە گیا بخۆیت و تامی گۆشتە ناسکە خۆشەکەم ناکەیت و تەنها تامی گیا دەکەیت ، جا واباشترە تۆزێک لەسەرم ڕاوەستیت) .
گورگەکە بەوپەڕی خۆشییەوە سەری ڕەزامەندی بۆ لەقاند و وتی : (دەزانم تۆ لە پێش منەوە لەڕێیت و منیش هیچ کێشەیەکم نییە و دەتوانم کاتێکی زۆر لەسەرت ڕاوەستم) . بەرخەکەش زۆر سوپاسیکرد .
پاش ماوەیەک گورگەکە تاقەتی نەما و ویستی لە پڕ پەلاماری بەرخەکە

بدات و بیخوات . بەڵام بەرخەکە ، کە بەمەی زانی گورج گورگەکەی وەستاند و وتی : (گورگی ئازیز : تکایە تۆزێکی کەش لەسەرم ڕابوەستە ، چونکە هێشتا گیاکە لە ناو گەدەمدا بە تەواوی هەرس نەبووە ، جا تکایە ڕێگام بدە تۆزێک هەڵپەڕم ، تا زووتر گیاکە هەرس بکەم) . ئەمجارەش گورگەکە بەمە ڕازی بوو . ئنجا بەرخەکە کەوتە هەڵپەڕین و بە هەر چوارپەل سەمایدەکرد ، بەڵام لە ناکاو لە خۆیەوە وەستا .

گورگەکە سەری سوڕما ، بۆیە وتی : (ئەوە بۆ وەستایت ؟ ، دەی تا دەتوانی خێراتر هەڵپەڕە ، تا زووتر گیاکە هەرس بکەیت) ..

بەرخەکەش لە وەڵامدا وتی : (ئەوی ڕاستی بێت ، چونکە هەڵپەڕینەکەم مۆسیقای لەگەڵدا نییە ، ئەوا ناتوانم بە خێرایی و بە دڵی خۆم هەڵپەڕم . جا تکایە وەرە ئەم زەنگۆڵەیە لە ملم بکەرەوە و زۆر بە قایم ڕایبوەشێنە ، ئەو کاتە منیش بە دەنگ و ئاوازی زەنگۆڵەکە خێراتر سەما دەکەم و زووتریش گیاکە هەرسدەکەم) .

گورگەکەش چونکە خواخوای بوو زوو بەرخە سپییە ناسکۆڵەکە بەبێ کیشە بخوات بەمە ڕازی بوو ، بۆیە بە ئەسپایی لە بەرخەکە هاتە پێشەوە و زەنگۆڵەکەی لە ملی کردەوە و زۆر بە قایم ڕایوەشاند … لەو لاشەوە شوانەکە دەگەڕا بە دوای بەرخەکەدا . جا چونکە دەنگی زەنگۆڵەکە زۆر بەرز بوو ، شوانەکە گوێی لە دەنگەکەی بوو . بۆ خۆی و گۆچانەکەیەوە بەرەو دەنگەکە چوو ، پاش چەند هەنگاوێک گورگ و بەرخەکەی پێکەوە بینی و بە گۆچانەکەیەوە زۆر بە گوڕ ڕایکرد بە گورگەکە ، گورگەکەش ، کە گۆچانی شوانەکەی بینی زۆر ترسا و هەتا توانی ڕایکرد و دوورکەوتەوە ، بەرخە سپییە جوانەکەش بەخێی ڕزگاری بوو .

جا منداڵە ئازیزەکان : ئەم چیرۆکە ئەوەمان فێردەکات ، هێز تەنها مەرجی سەرکەوتن نییە ، بەڵکو بیرکردنەوەی ژیرانەش دەتوانێت بەسەر هێزی زۆر گەورەدا سەربکەوێت .

١٨ / ١٠ / ٢٠١٧

تێبینی : ئەم چیرۆکە بە دەستکارییەکی کەمەوە لە ئینگلیزییەوە کراوە بە کوردی ، بەڵام ناوی نووسەری لەسەر نییە .